

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

Protokolant Karolina Majewska

przy udziale prokuratora Mirosława Wachnika - Pierwszego Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego oraz obrońcy obwinionego z urzędu adwokat K. A.

w sprawie byłego prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w W. X.Y.,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 19 lutego 2025 r.,

odwołania obrońcy obwinionego wniesionego od wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2024 r. o sygn. I ZSK 40/22

orzeka:

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. A. – Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 1200 (tysiąc dwieście złotych) tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną obwinionemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

[M. T.]

UZASADNIENIE

W toku postępowania dyscyplinarnego, prokurator Prokuratury Rejonowej [...] w W. w stanie spoczynku X.Y., został obwiniony o:

1. popełnienie przewinienia dyscyplinarnego wypełniającego znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w postaci uchybienia godności urzędu prokuratora polegającego na tym, że w dniu 10 maja 2018 roku w G. kierował wobec A. M. i jej małoletniego syna D. Z. groźby karalne pozbawienia życia oraz spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, wzbudzając w nich uzasadnioną obawę ich spełnienia,

to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku

Prawo o prokuraturze;

oraz o popełnienie przewinień dyscyplinarnych w postaci uchybień godności urzędu prokuratora polegających na tym, że:

2. w nocy z 14 na 15 lutego 2019 roku w W. w mieszkaniu nr [...] przy [...], będąc pod wpływem alkoholu wszczął awanturę, w czasie której demolował mieszkanie i niszczył znajdujące się w nim meble, jak również używał przemocy wobec J. K., to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze;
3. w dniu 7 listopada 2017 roku w G. nie zachował środków ostrożności przy trzymaniu dwóch psów, przejawiających agresję w stosunku do sąsiadki J1. K1., a na zwróconą uwagę pluł na podłogę, nadto w tym samym miejscu i czasie w trakcie interwencji funkcjonariusza Policji, pełniącego funkcję dzielnicowego, Ł. J. zachował się arogancko oświadczając, że jest u siebie i może robić, co mu się podoba i psy będą biegać luzem, a

wezwany nie okazał dokumentu tożsamości, zamykając drzwi przez policjantem,

to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku

Prawo o prokuraturze;

4. w dniu 5 maja 2018 roku w G., będąc pod wpływem alkoholu, bezpodstawnie wezwał do swojego mieszkania przy ul. [...] pogotowie ratunkowe twierdząc, że jego konkubina J. K. jest chora psychicznie, a ponadto zachowywał się arogancko wobec zespołu pogotowia i oświadczył, że będzie wzywał karetkę do czasu, aż konkubina zostanie zabrana do szpitala,

to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku

Prawo o prokuraturze.

Wyrokiem z dnia 11 czerwca 2024 r., sygn. akt I ZSK 40/22 Sąd Najwyższy - Izba Odpowiedzialności Zawodowej, w składzie: SSN Marek Motuk (przewodniczący), SSN Marek Dobrowolski (sprawozdawca) oraz Ławnik SN Arkadiusz Sopata uznał byłego prokuratora X.Y. za winnego wszystkich zarzucanych mu we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej czynów i za czyn z pkt I wymierzył obwinionemu karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia (pkt I wyroku), za czyny z pkt II, III i IV wniosku przyjmując w ich opisie, że stanowią one uchybienie godności prokuratora oraz wyczerpują znamiona art. 104 § 1 i 2 u.s.p. w związku z art. 127 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (dalej prawo o prokuraturze) i wymierzył za każde z nich karę nagany (pkt II wyroku) i orzekł karę łączną (pkt III wyroku) w postaci pozbawiania prawa do spoczynku wraz z prawem do uposażenia.

Odwołanie od wyroku wniosła obrońca obwinionego zaskarżając je w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w punktach II i III wyroku,

zarzucając naruszenie prawa procesowego mającego wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj.

1. *art. 410 k.p.k. w zw. z art. 391 § 1 k.p.k. i art. 392 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez zaniechanie podjęcia starań w celu skutecznego wezwania na rozprawę świadków J. K. oraz J1. K1., istotnych dla ustalenia stanu faktycznego zarzutów z punktu II, III i IV oraz ustalenia winy oraz sprawstwa obwinionego, zaniechanie przesłuchania ww. świadków w toku rozprawy dyscyplinarnej, podczas gdy dowody te były istotne dla niniejszego postępowania, a zaniechanie ich przeprowadzenia doprowadziło do dokonania ustaleń na podstawie dowodów nieprzeprowadzonych bezpośrednio na rozprawie, a konsekwencji naruszenia zasady bezpośredniości, prawa do obrony obwinionego i uniemożliwienie weryfikacji zeznań świadków przed sądem.*
2. *art. 392 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez ujawnienie bez odczytywania zeznań J. K. i J1. K1., podczas gdy obrońca obwinionego sprzeciwiła się ujawnieniu zeznań bez odczytywania, a nadto w przypadku, gdy zeznania te stanowiły kluczowy dowód w ustaleniu winy obwinionego za czynów z punktu II i III wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej;*
3. *art. 410 k.p.k. w zw. z art. 170 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez poczynienie ustaleń w oparciu o dowód z zeznań świadka Ł. J. z postępowania przygotowawczego, który nie został ujawniony w toku postępowania przed sądem, a nadto świadek ten, ze względu na stan zdrowia, nie został bezpośrednio przesłuchany przed sądem, podczas gdy dowód ten był kluczowy dla ustalenia czy obwiniony w dn. 7 listopada 2017 r. zachował się arogancko wobec tego świadka, odmówił okazania mu dokumentu tożsamości i zamknął drzwi przed policjantem, tj. ustalenia winy i sprawstwa obwinionego w zakresie czynu z punktu III wniosku,*

4. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 170 pkt 1 ustawy o prokuraturze poprzez dokonanie dowolnych ustaleń faktycznych w przypadku zarzutów z punktu II, III, IV, poprzez przyjęcie, iż:
- a) obwiniony dokonał zdemolowania mieszkania, zniszczenia mebli oraz stosował przemoc wobec J. K., podczas gdy, żaden z przeprowadzonych i dopuszczonych dowodów nie potwierdza, że sprawcą zniszczenia mieszkania i mebli czy agresji wobec pokrzywdzonej był obwiniony, gdyż taki przebieg zdarzeń wynika wyłącznie z przypuszczeń i założeń interweniujących policjantów, a zeznania świadka J. K. z postępowania przygotowawczego zostały ujawnione bez odczytywania mimo sprzeciwu obrońcy;
 - b) obwiniony nie zachował ostrożności przy trzymaniu psów, które przejawiały agresję wobec świadka J1. K1., a po zwróceniu uwagi przez świadka, pluł na podłogę, podczas gdy istotny dla ustalenia takiego przebiegu zdarzeń dowód nie został przeprowadzony przed sądem, a zeznania świadka z postępowania przygotowawczego zostały ujawnione bez odczytywania mimo sprzeciwu obrońcy;
 - c) obwiniony zachowywał się arogancko wobec policjanta Ł. J., nie okazał dokumentu tożsamości i zamknął drzwi przed policjantem, podczas gdy żaden z dowodów, ujawnianych w postępowaniu dyscyplinarnym i stanowiących podstawę orzekania w trybie art. 410 k.p.k., nie potwierdza takiej wersji zdarzeń;
 - d) obwiniony w dn. 5 maja 2018 r. bezpodstawnie wezwał pogotowie ratunkowe do swojej konkubiny, podczas gdy żaden ze zgromadzonych dowodów nie wskazuje, aby obwiniony posiadał niezbędną wiedzę medyczną i miał świadomość, że stan zdrowia konkubiny, J. K., nie wymaga interwencji lekarzy, nic nie zagraża jej zdrowiu i życiu oraz, że interwencja pogotowia ratunkowego jest niezasadna.

5. *art. 399 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 pkt ustawy o prokuraturze poprzez nieuprzedzenie o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej wszystkich zarzucanych obwinionemu czynów przed zamknięciem przewodu sądowego i dokonanie takiej zmiany poprzez uzupełnienie kwalifikacji prawnej o art. 104 § 1 i 2 ustawy -prawo ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 127 § 1 ustawy o prokuraturze podczas gdy, zamiana ta miała istotne znaczenie dla odpowiedzialności zawodowej obwinionego, możliwości dalszego prowadzenia postępowania, możliwości wymierzania kary i wymagała przygotowania obrony, odniesienia się do proponowanej zmiany oraz złożenia odpowiednich wniosków.*

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części, uchylenie kary łącznej i uniewinnienie obwinionego od czynów zarzucanych mu w punktach II, III i IV wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej oraz zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na etapie postępowania odwoławczego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Wszystkie zarzuty podniesione przez obrońcę dotyczyły naruszenia prawa procesowego. Co istotne, aby podnoszony zarzut naruszenia prawa procesowego był skuteczny należy wskazać wpływ zaistniałego uchybienia na treść orzeczenia, a takowego obrońca nie wykazała.

Niemniej jednak, aby prawidłowo rozpatrzyć podniesiony przez obrońcę zarzut naruszenia przez Sąd I instancji zasady bezpośredniości (pkt 1 i 2 odwołania) należy przypomnieć, że stanowi ona jedną z podstawowych zasad polskiego procesu karnego (odpowiednio dyscyplinarnego), a jedną z naczelných dyrektyw wynikających z tej zasady jest to, iż sąd orzeka na podstawie dowodów, które bezpośrednio przeprowadził. Jedynie wyjątkowo,

bezpośrednie przeprowadzenie dowodu na rozprawie może być zastąpione jego ujawnieniem, na co wskazują między innymi, przepisy art. 391 - 394 k.p.k.

Odnosząc się bardziej szczegółowo do zarzutu zaniechania podjęcia starań w celu skutecznego wezwania na rozprawę świadków J. K. oraz J1. K1., istotnych dla ustalenia stanu faktycznego zarzutów z punktu II, III i IV oraz ustalenia winy oraz sprawstwa obwinionego należy przypomnieć, że w sprawie niniejszej Sąd I instancji wielokrotnie próbował doprowadzić do stawienia na rozprawie tych świadków. Zarządzeniem z dnia 28 marca 2024 r. Sąd zarządził przerwę w rozprawie celem wezwania świadków, co do których Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratura Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wniósł o ujawnienie bez odczytywania zeznań świadków w trybie art. 392 § 1 k.p.k. i art. 394 k.p.k. oraz 350a k.p.k.

Na terminie kolejnej rozprawy 25 kwietnia 2024 r. Sąd odroczył termin rozpoznania sprawy, ponownie podejmując próby wezwania świadków: J1. K1., K. G. oraz J. K.. Próby te nie dały pozytywnego rezultatu, albowiem zarówno J1. K1. jak i J. K. nie udało się doręczyć wezwań na rozprawę, wobec nieustalenia miejsc pobytu tych osób. Stąd też Sąd *meriti* po skorzystaniu z dostępnych środków, by uczynić zadość zasadzie bezpośredniości, z uwagi na bezskuteczność podjętych działań uprawniony był od odejścia od zasady bezpośredniości i uznania za ujawnione bez odczytywania zaliczając w poczet materiały dowodowego protokołów złożonych przez świadków zeznań w postępowaniu przygotowawczym (art. 391 § 1 i 392 § 1 k.p.k. art. 394 § 2 k.p.k.). Już ubocznie należało tylko wskazać, że J. K., konkubina obwinionego w toku postępowania przygotowawczego poza zeznaniami złożonymi w dniu 10 maja 2018 r. (których nie kontynuowała, korzystając z prawa do odmowy składania zeznań), 15 lutego 2019 r., 19 lutego 2019 r., 6 marca 2019 r. i 25 listopada 2019 r. konsekwentnie odmawiała składania zeznań, co też stanowiło podstawę do zmiany uchwały w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie X.Y. do

odpowiedzialności karnej za czyn z art. 189 § 1 i 3 k.k., art. 191 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2019 r. sygn. akt I DO 45/19) toteż jej skuteczne wezwanie z dużą dozą prawdopodobieństwa nie zmieniłoby sytuacji obwinionego. Należy mieć na uwadze, że poza tymi dwoma osobowymi źródłami dowodowymi Sąd dysponował innymi dowodami w postaci: protokołów przesłuchań świadków - pracowników pogotowia ratunkowego A. Z. i A. Ł., funkcjonariuszy policji K. G., P. P. i Ł. R.; dokumentacji SPZOZ Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w P. (w zakresie czynu z pkt IV), protokołu przesłuchania świadka J1. K1., notatki służbowej z dnia 14 marca 2018 roku (w zakresie czynu z pkt III) oraz dowodów postaci protokołów przesłuchań funkcjonariuszy policji L. M., M. M. i P. Ż. oraz sąsiadów obwinionego J. M., K. K., E. S. i L. M.; protokołu oględzin mieszkania nr [...] przy [...] w W.; protokołu oględzin osoby, opinii lekarza sądowego dotycząca obrażeń J. K., protokołu zatrzymania X.Y., protokołów badania trzeźwości analizatorem wydechu (w zakresie czynu z pkt II). W świetle powyższego gołosłowne są twierdzenie obrony o poczynieniu przez Sąd dokonania dowolnych ustaleń faktycznych (zarzut z pkt IV odwołania) jak i odejścia od zasady bezpośredniości w momencie, kiedy zeznania dwóch świadków miałyby stanowić kluczowy dowód w ustaleniu winy obwinionego za czynów z punktu II i III wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przy wielości pozostałych niekwestionowanych i wiarygodnych dowodów powołanych powyżej. Ponadto obrońca oprócz wskazania, że zeznania te mogłyby stanowić kluczowy dowód w sprawie nie wskazywał przy tym wpływu na zagrożenie dla prawa do obrony, więc powstała wątpliwość co do instrumentalnego wykorzystania tego zarzutu w odwołaniu.

Należało zatem uznać, że w takiej sytuacji nie doszło do naruszenia żadnego wyżej przytoczonych przepisów procedury karnej. Z uwagi na

spełnienie wszystkich warunków przewidzianych w art. 391 § 1 k.p.k., usprawiedliwione zastosowanie tego przepisu, a zatem skorzystanie przez Sąd z możliwości wprost przewidzianej w ustawie nie może być poczytywane, jako niezasadne ograniczenie prawa do obrony i to bez względu na potencjalną wagę zeznań świadków. Sąd *meriti* podjął wszystkie możliwe kroki do ustalenia miejsca pobytu i wysłania zawiadomień świadkom, o których przesłuchanie wносиła obrońca. Gołosłowne, wobec tego są twierdzenia skarżącej, że istniała inna możliwość ustalenia miejsca pobytu świadków nieprzesłuchanych bezpośrednio przed Sądem i wezwania ich na rozprawę.

Za chybiony okazał się także zarzut poczynienia przez Sąd I instancji ustaleń w oparciu o dowód z zeznań świadka Ł. J. z postępowania przygotowawczego, który nie został ujawniony w toku postępowania przed sądem. Istotnie, dowód ten, jak wynika z protokołów rozpraw nie został ujawniony w toku postępowania, co jawi się jako oczywista omyłka pisarska. Należy mieć na względzie, że świadek P. P. został przesłuchany bezpośrednio na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2024 r., a z oświadczenia świadka Ł. R. złożonego w tym samym dniu wynikało, że Ł. J. z uwagi na zły stan zdrowia (wypadek) nie jest w stanie stawić się przed Sądem. Dlatego też Sąd ujawniając bez odczytywania i zaliczając do materiału dowodowego zeznania świadka przez omyłkę wskazał zeznania P. P. z k. 150-157, 882-884 (zamiast Ł. J. z k. 505), który został przesłuchany bezpośrednio przed Sądem. Na fakt popełnienia oczywistej omyłki pisarskiej wskazuje uzasadnienie postanowienia, z którego wynika, że stan zdrowia świadka uniemożliwia stawiennictwo w sadzie i złożenie zeznań. Co więcej, strony obecne na rozprawie strony nie wносиły o sprostowanie powyższego, a obrońca na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2024 r. wносиł o niewzywanie świadka Ł. J. na kolejny termin rozprawy i ujawnienie jego zeznań. Nie było też podstaw do kwestionowania oświadczenia Ł. R. Już na marginesie należało tylko wskazać, że zeznania tego świadka miały znaczenie

drugorzędne, ponieważ dotyczyły okoliczności i opisu zdarzenia, które świadek znał z ustnego przekazu świadka J1. K1., której zeznania z kolei posłużyły za dowód kluczowy w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionego za czyn z pkt III.

Wreszcie, wbrew twierdzeniu obrońcy zawartemu w ostatnim punkcie odwołania, obwiniony nie został pozbawiony realnego prawa do obrony poprzez nieuprzedzenie o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej wszystkich zarzucanych czynów. W tym przedmiocie należy mieć na uwadze, że Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratura Generalnego dla [...] okręgu regionalnego już na pierwszej rozprawie, odczytując wniosek o ukaranie X.Y. zmodyfikował kwalifikację prawną wszystkich zarzucanych czynów zawartych we wniosku w pkt od 1 do 4 w ten sposób, że zakwalifikował je z art. 104 § 2 prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 127 § 1 Prawo o prokuraturze. Oświadczył również, że zawarta we wniosku kwalifikacja prawna wszystkich czynów została przez niego, w wyniku omyłki, błędnie oznaczona, albowiem już wówczas X.Y. pozostawał w stanie spoczynku, a na moment rozpoznania sprawy przez Sąd nie był już czynnym prokuratorem. Powyższa zmiana miała charakter „kosmetyczny” i nie była zmianą na niekorzyść obwinionego, jak i w żaden sposób nie miała wpływu na ocenę zachowania obwinionego, a tym bardziej nie mogła mieć wpływu na zmianę sposobu obrony.

Uwzględniając powyższe, Sąd Najwyższy utrzymał mocy zaskarżony wyrok Sadu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2024 r. sygn. akt. I ZSK 40/22.

[M. T.]

[a.ł.]

Jarosław Gałkiewicz

Wiesław Kozielowicz

Barbara Skoczowska